

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ»
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

УХВАЛЕНО
на засіданні Вченої ради АКіМ
Протокол № 7 від 31.01.2023 р.

УВЕДЕНО В ДІЮ
наказом ректора АКіМ
від 31.01.2023 р. № 12

**ПОЛОЖЕННЯ
про реалізацію здобувачами освіти
права на вибір навчальних дисциплін в
Комунальному закладі вищої освіти
«Академія культури і мистецтв»
Закарпатської обласної ради**

1. Загальні положення

1.1. Положення про реалізацію здобувачами освіти права на вибір навчальних дисциплін в Комунальному закладі вищої освіти «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради» (далі — Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про фахову передвищу освіту» (пункт 17 частини 1 статті 54) та Закону України «Про вищу освіту» (пункт 15 частини 1 статті 62).

Положення забезпечує умови для унормування процедур:

- формування та доведення до відома здобувачів освіти каталогу навчальних дисциплін вибіркової компоненти;
- здійснення вибору здобувачами фахової передвищої та вищої освіти навчальних дисциплін із сформованого каталогу навчальних дисциплін вибіркової компоненти;
- організації вивчення обраних навчальних дисциплін (формування навчальних груп);
- визнання результатів навчання за обраними дисциплінами.

1.2. Дія Положення поширюється для здобувачів освіти денної та заочної форми здобуття освіти освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня бакалавра та магістра (далі — здобувачі).

1.3. Навчальні дисципліни вибіркової компоненти (навчальні дисципліни за вибором здобувача) — це навчальні дисципліни, що вводяться в освітні (освітньо-професійні) програми (далі — освітні програми) з метою реалізації права здобувачів на їх вибір для задоволення індивідуальних потреб та спрямовані на формування та розвиток як загальних, так і фахових компетентностей, набуття soft skills.

Вибір здобувачами навчальних дисциплін в обсязі передбаченому освітньою програмою для відповідного освітнього ступеня може:

- поглиблювати професійні знання в межах обраної освітньої програми та сприяти отриманню додаткових спеціальних професійних компетентностей, у тому числі із здобуттям професійної кваліфікації здобувача відповідно до вимог ринку праці;
- здійснювати поглиблену підготовку за спеціальностями та спеціалізаціями (у разі їх наявності), що визначають характер майбутньої діяльності;
- сприяє академічній мобільності здобувача та його особистим інтересам;
- ознайомлювати з сучасним рівнем наукових досліджень інших галузей знань та розширювати або поглиблювати результати навчання за загальними компетентностями.

1.4. Обсяг навчальних дисциплін вибіркової компоненти становить:

- не менше 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для відповідного рівня вищої освіти (бакалавр, магістр) згідно з освітньою програмою;
- не менше 10 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для освітньої програми фахової передвищої освіти.

1.5. Для планування та організації освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, який формується на підставі нормативного навчального плану відповідної освітньої програми.

1.6. Академія несе відповідальність за якість викладання і належне методичне забезпечення навчальних дисциплін (навчально-методичні комплекси, силабуси тощо), які пропонуються здобувачам для реалізації ними права вільного вибору.

1.7. Вибіркова складова освітньої програми введена для забезпечення реалізації індивідуальної освітньої траєкторії через вибір здобувачами освіти навчальних дисциплін, задоволення освітніх і кваліфікаційних потреб особи, ефективного використання можливостей і традицій Академії.

1.8. До переліку дисциплін робочого навчального плану входять нормативні дисципліни, які є обов'язковими для вивчення усіма здобувачами та дисципліни вибіркової компоненти, які здобувачі обирають самостійно.

Перелік, кількість кредитів ЄКТС обов'язкової компоненти освітньої програми та обсяг кредитів ЄКТС вибіркової компоненти для вивчення в кожному семестрі вказується в робочому навчальному плані.

1.9. До формування освітніх компонентів (переліку дисциплін), які пропонуються для обрання здобувачами, залучаються: стейкхолдери, цільові групи вступників, здобувачі фахової передвищої та вищої освіти, педагогічні та науково-педагогічні працівники, випускники.

1.10. Завідувачі кафедр, завідувач відділення фахової передвищої освіти (далі — відділення ФПО) Академії щороку до 15 грудня подають до навчального відділу сформовані каталоги дисциплін вибіркової компоненти з їх анотаціями.

1.11. Завідувачі кафедр, голови циклових комісій, навчальні дисципліни вибіркової компоненти яких пропонуються для вивчення, забезпечують підготовку робочих навчальних програм та силабусів (для здобувачів вищої освіти), іншого навчально-методичного забезпечення для вивчення дисциплін вибіркової компоненти.

1.12. Для забезпечення принципу конкурентності при виборі здобувачами дисциплін вибіркової компоненти, які викладаються на кафедрі або цикловій комісії, науково-педагогічні працівники кафедри або педагогічні працівники циклової комісії у вільний від навчальних занять час проводять відповідні презентаційні заходи (читають оглядові лекції, готують інформаційні матеріали, що можуть бути розміщені на стендах кафедр та циклових комісій, на офіційному вебсайті Академії, тощо).

1.13. Реалізація вільного вибору дисциплін здобувачами передбачає вибір окремих дисциплін з переліку на відповідний навчальний рік, шляхом написання заяв в паперовій або електронній формі.

1.14. Вивчення дисциплін вибіркової компоненти здобувачами фахової передвищої та вищої освіти в Академії проводиться згідно з цим Положенням та Положенням про організацію освітнього процесу в Академії, а також згідно з затвердженими робочими програмами навчальних дисциплін.

2. Навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін вибіркової компоненти

2.1. Усі кафедри, циклові комісії Академії забезпечують наявність робочих програм та силабусів навчальних дисциплін вибіркової компоненти.

2.2. До початку нового навчального року кафедри та циклові комісії проводять перегляд та оновлення робочих програм навчальних дисциплін вибіркової компоненти.

Робочі програми та силабуси навчальних дисциплін вибіркової компоненти підлягають розгляду на засіданні кафедри/циклової комісії та розміщуються на офіційному вебсайті Академії.

2.3. Формування каталогів навчальних дисциплін із циклу вибірових (курсів за вибором) має відповідати принципам альтернативності, змагальності та студентоцентризму (навчальні дисципліни вибіркової компоненти можуть вважатися вибіровими лише якщо вони є такими з точки зору здобувача освіти). До каталогів навчальних дисциплін вибіркової компоненти включаються дисципліни, що:

- є актуальними, наукомісткими, мають інноваційний або практико-орієнтований характер;

- спрямовані на розвиток soft skills;

- поєднують у освітньому процесі традиційні технології з технологіями E-learning, пропонують активні та інтерактивні методи навчання;

- мають чітко визначені результати навчання, що розвивають певну компетентність;

- забезпечують врахування стану ринку праці, потреб роботодавців та запитів здобувачів;

- відповідають профілю освітньої діяльності кафедри/циклової комісії, за якою закріплена дисципліна, з обов'язковим дотриманням Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та вимог до акредитації в частині кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення;

- мають повне інформаційне та навчально-методичне забезпечення, необхідне для її засвоєння відповідно до вимог, визначених нормативною базою Академії.

3. Порядок реалізації права вільного вибору здобувачами фахової передвищої освіти навчальних дисциплін вибіркової компоненти

3.1 Право вибору надається усім здобувачам фахової передвищої освіти.

Вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, здійснюється в обсязі, що становить не менше 10 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для освітньої програми фахової передвищої освіти. При цьому здобувачі фахової передвищої освіти мають право обирати навчальні дисципліни, що пропонуються для здобувачів вищої освіти, за погодженням з ректором Академії.

Кількість дисциплін вибіркової компоненти на наступний навчальний рік, кількість кредитів на їх вивчення та форми контролю визначаються робочим навчальним планом освітньої програми, за якою навчається здобувач.

3.2. Каталог дисциплін вибіркової компоненти на наступний навчальний рік оприлюднюється Навчальним відділом на сайті Академії до 15 грудня поточного навчального року.

3.3. Голова циклової комісії:

3.3.1. У вільний від навчальних занять час організовує відповідні презентаційні заходи (оглядові лекції, інформаційні матеріали, що можуть бути розміщені на стендах циклових комісій, на офіційному вебсайті Академії, тощо).

3.3.2. Проводить збори здобувачів фахової передвищої освіти кожного курсу, на яких доводить до їх відома порядок вибору дисциплін вибіркової компоненти та вимоги щодо їх вивчення:

1) для здобувачів денної форми здобуття освіти, які вступили на основі базової загальної середньої освіти — до 15 березня поточного навчального року для вивчення в наступному навчальному році;

2) для здобувачів денної форми здобуття освіти, які вступили на основі повної загальної середньої освіти або на основі освітньо-кваліфікаційного рівня кваліфікованого робітника — протягом одного календарного місяця з дня зарахування для вивчення в поточному навчальному році та до 15 березня поточного навчального року для вивчення в наступному навчальному році;

3) для здобувачів заочної форми здобуття освіти, які вступили на основі повної загальної середньої освіти або на основі освітньо-кваліфікаційного рівня кваліфікованого робітника або молодшого спеціаліста — за графіком освітнього процесу але не пізніше закінчення екзаменаційної сесії в 2 семестрі поточного навчального року.

3.3.3. Забезпечує організацію розробки педагогічними працівниками анотацій навчальних дисциплін вибіркової компоненти та робочих програм цих дисциплін.

3.3.4. Забезпечує формування каталогу дисциплін вибіркової компоненти на засіданні циклової комісії.

3.4. Завідувач відділення ФПО забезпечує розгляд та схвалення каталогу дисциплін вибіркової компоненти з їх анотаціями на спільному засіданні голів циклових комісій.

3.5. Схвалені на спільному засіданні голів циклових комісій каталоги дисциплін вибіркової компоненти з їх анотаціями подаються завідувачем відділення ФПО на погодження проректору з науково-педагогічної роботи по організації освітнього процесу не пізніше 1 грудня поточного навчального року та на затвердження ректору Академії.

3.6. Заповнення та подача заяв до Навчального відділу в паперовому або електронному вигляді, за формою затвердженою в додатку 2 до даного Положення, в тому числі шляхом заповнення через сервіс google forms, проводиться у період до:

- 15 квітня — для денної форми здобуття освіти;
- 1 червня — для заочної форми здобуття освіти.

3.7. Здобувач освіти, який з поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо), не подав у строки зазначені в п. 3.6 даного Положення заяву з переліком обраних дисциплін вибіркової компоненти, має право подати відповідну заяву, протягом семи календарних днів після того, як він з'явився на навчання але не пізніше як до:

- 1 травня — для денної форми здобуття освіти;
- 20 червня — для заочної форми здобуття освіти.

3.8. Здобувачу, який без поважних причин не визначився з переліком дисциплін вибіркової компоненти або не подав заяву для обрання дисциплін

вибіркової компоненти у терміни зазначені в п. 3.6 та 3.7 даного Положення, Навчальним відділом можуть бути запропоновані навчальні дисципліни вибіркової компоненти з переліку тих дисциплін, для організації навчання з яких сформувався (чи формується) кількісно достатня група здобувачів.

4. Порядок реалізації права вільного вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін вибіркової компоненти

4.1 Право вибору надається усім здобувачам вищої освіти.

Вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою, здійснюється в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з ректором Академії.

Кількість дисциплін вибіркової компоненти на наступний навчальний рік, кількість кредитів на їх вивчення та форми контролю визначаються робочим навчальним планом освітньої програми, за якою навчається здобувач вищої освіти.

4.2. Каталог дисциплін вибіркової компоненти з їх анотаціями на наступний навчальний рік оприлюднюється Навчальним відділом на сайті Академії до 15 грудня поточного навчального року.

4.3. Завідуючий кафедрою:

4.3.1. У вільний від навчальних занять час організовує відповідні презентаційні заходи (оглядові лекції, інформаційні матеріали, що можуть бути розміщені на стендах кафедри, на офіційному вебсайті Академії, тощо).

4.3.2. Проводить збори здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти, окремо для кожного рівня вищої освіти, курсу та спеціальності, на яких доводить до їх відома порядок вибору дисциплін вибіркової компоненти та вимоги щодо їх вивчення:

1) для здобувачів денної форми здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти — до 15 березня поточного навчального року для вивчення в наступному навчальному році;

2) для здобувачів заочної форми здобуття освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти — протягом заліково-екзаменаційної сесії в 2 семестрі поточного навчального року для вивчення в наступному навчальному році;

3) для здобувачів денної та заочної форми здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які вступили, перевелись або поновились на основі освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітнього ступеня молодшого бакалавра або бакалавра, ознайомлення з навчальними дисциплінами вибіркової компоненти та подача заяв для їх вивчення проводяться протягом п'яти робочих днів з моменту зарахування для вивчення в поточному навчальному році;

4) для здобувачів денної та заочної форми здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти ознайомлення з навчальними дисциплінами

вибіркової компоненти вивчення яких передбачено в наступному навчальному році — до 15 березня поточного навчального року.

5) для здобувачів денної та заочної форми здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти ознайомлення з навчальними дисциплінами вибіркової компоненти вивчення яких передбачено в поточному навчальному році та подача заяв для їх вивчення проводяться протягом п'яти робочих днів з моменту зарахування.

4.3.3 Забезпечує організацію науково-педагогічними працівниками розробки анотацій дисциплін вибіркової компоненти, їх розгляд та схвалення на засіданні кафедри.

4.3.4. Подає на погодження проректору з науково-педагогічної роботи по організації освітнього процесу Академії каталоги дисциплін вибіркової компоненти з їх анотаціями не пізніше 01 грудня поточного навчального року та на затвердження ректору Академії.

4.4. Заповнення та подача заяв до Навчального відділу в паперовому або електронному вигляді, за формою затвердженою в додатку 1 до даного Положення, в тому числі шляхом заповнення через сервіс google forms, проводиться у період до:

- 15 квітня — для денної форми здобуття освіти;
- 1 червня — для заочної форми здобуття освіти.

4.5. Здобувач, який з поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо), не подав у строки зазначені в п. 4.4 заяву з переліком обраних дисциплін вибіркової компоненти, має право визначитися протягом першого робочого тижня після того, як він з'явився на навчання але не пізніше:

- 1 травня — для денної форми здобуття освіти;
- 20 червня — для заочної форми здобуття освіти.

4.6. Здобувачу, який без поважних причин не визначився з переліком дисциплін вибіркової компоненти або не подав заяву для обрання дисциплін вибіркової компоненти у терміни зазначені в п. 4.4 та 4.5 даного Положення, Навчальним відділом можуть бути запропоновані навчальні дисципліни вибіркової компоненти з переліку тих дисциплін, для організації навчання з яких сформувалась (чи формується) кількісно достатня група здобувачів.

5. Завдання та функції Навчального відділу з організації вибору здобувачами освіти дисциплін вибіркової компоненти

5.1. З метою ознайомлення здобувачів освіти з дисциплінами вибіркової компоненти Навчальний відділ щороку до 15 грудня забезпечує розміщення сформованих каталогів дисциплін вибіркової компоненти з їх анотаціями на офіційному вебсайті Академії.

5.2. На підставі поданих заяв Навчальним відділом здійснюється попереднє формування відповідних академічних груп для вивчення цих дисциплін.

5.3. Здобувачу освіти може бути відмовлено у реалізації його вибору та запропоновано здійснити повторний вибір у таких випадках:

- якщо кількість здобувачів, які обрали навчальну дисципліну вибіркової компоненти перевищує максимальну нормативну чисельність здобувачів,

встановлену в Академії при формуванні академічних груп для вивчення таких дисциплін. У цьому випадку перевага надається здобувачам, які навчаються за освітньою програмою, складовою якої є дисципліна вибіркової компоненти, а потім тим здобувачам, які зафіксували свій вибір раніше;

- якщо кількість здобувачів, які обрали навчальну дисципліну вибіркової компоненти, є меншою за встановлену в Академії нормативну кількість здобувачів при формуванні груп для вивчення таких дисциплін. Дане обмеження не стосується випадку, коли одну й ту ж дисципліну з переліку дисциплін вибіркової компоненти обрали усі здобувачі, які навчаються за відповідною освітньою програмою. Нормативна кількість здобувачів при формуванні академічних груп визначається наказом ректора Академії;

- наслідком вибору навчальної дисципліни є перевищення встановленого максимуму кількості навчальних дисциплін, які здобувач може опанувати одночасно (перевищення кількості підсумкових (семестрових) форм контролю);

- кількість кредитів за обраними дисциплінами вибіркової компоненти є меншою за необхідну для присвоєння освітньої кваліфікації;

- здобувач освіти не володіє необхідними базовими знаннями та вміннями для успішного навчання за обраною навчальною дисципліною вибіркової компоненти, що може призвести до академічної заборгованості;

- очікувані результати навчання за обраними дисциплінами вибіркової компоненти не відповідають дескрипторам встановленого рівня Національної рамки кваліфікацій України, на який орієнтована освітня програма.

5.4. Дисципліни, які внесені до індивідуального навчального плану, є обов'язковими для вивчення здобувачем.

Здобувач в односторонньому порядку не може відмовитись від вивчення обраних і включених до його індивідуального навчального плану дисциплін вибіркової компоненти. Самочинна відмова від їх вивчення тягне за собою академічну заборгованість.

5.5. Перевищення встановленого річного навантаження допускається у випадку реалізації здобувачем права на академічну мобільність, відповідно до п. 6.3 даного Положення.

5.6. Остаточне формування академічних груп для вивчення навчальних дисциплін вибіркової компоненти здійснюється на підставі наказу ректора Академії за поданням Навчального відділу за формою згідно з додатком 1.

Обрані здобувачами фахової передвищої та вищої освіти навчальні дисципліни вибіркової компоненти вносяться Навчальним відділом до його індивідуального навчального плану, як невід'ємна його складова.

5.7. Обрані здобувачами навчальні дисципліни вибіркової компоненти вносяться до робочих навчальних планів відповідних освітніх програм та враховуються при визначенні навчального навантаження педагогічних та науково-педагогічних працівників Академії на наступний навчальний рік.

5.8. Заяви здобувачів про обрані навчальні дисципліни вибіркової компоненти зберігаються в Навчальному відділі впродовж усього терміну навчання здобувачів освіти за відповідним ступенем (рівнем) освіти.

6. Процедура перезарахування кредитів

6.1. У разі поновлення, переведення здобувача перезарахування дисциплін вибіркової компоненти проводиться завідувачем Навчального відділу на підставі академічної довідки, наданої здобувачем освіти в установленому порядку.

6.2. Перезарахування кредитів дисциплін вибіркової компоненти осіб зазначених в п. 6.1 даного Положення проводиться за рахунок фактично вивчених дисциплін за умови, що вони не дублюють зміст навчальних дисциплін обов'язкової компоненти на обраній освітній програмі.

Реалізувати право вибору навчальних дисциплін такі здобувачі можуть упродовж перших двох тижнів від початку навчального семестру з урахуванням результатів вибору здобувачів, які навчаються за цією освітньою програмою та обмежень що встановлені п. 5.2 даного Положення.

6.3. В якості дисциплін вибіркової компоненти можуть перезараховуватися дисципліни, що вивчалися в іншому закладі вищої або фахової передвищої освіти здобувачем-учасником програми академічної мобільності з дотриманням вимог положення «Про порядок реалізації права на академічну мобільність в Академії».

7. Прикінцеві положення

7.1. Дане Положення затверджується Вченою радою Академії та вводиться в дію наказом ректора Академії.

7.2. Доповнення та зміни до даного Положення (в тому числі й виклад даного Положення в новій редакції) вносяться та затверджуються Вченою радою Академії у тому ж порядку, що й саме Положення.

7.3. Дане Положення діє в частині, що не суперечить чинним нормативно-правовим актам України та Статуту Академії. У випадку входження норм даного Положення в суперечність до положень Статуту Академії та/або нормативно-правових актів України, застосовуються положення Статуту та/або відповідних нормативно-правових актів України.

**СЛУЖБОВА ЗАПИСКА ЗАВІДУВАЧА НАВЧАЛЬНОГО ВІДДІЛУ
ПРО ОБРАНІ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ**

**Ректору АКіМ
Наталії ШЕТЕЛІ
Завідувача Навчального відділу**

_____ (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ в родовому відмінку)

Службова записка

Прошу затвердити наступний перелік обраних студентами _____
(кафедри/циклової комісії)
_____ навчальних дисциплін вибіркової компоненти.
(назва кафедри/циклової комісії)

Код н/п	Назва дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС	Форма контролю	Кількість студентів

Завідувач Навчального відділу

_____ (дата)

_____ (підпис)

_____ (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено:

Проректор з науково-педагогічної
роботи по організації освітнього процесу

_____ (дата)

_____ (підпис)

_____ (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Ректору АКіМ
Наталії ШЕТЕЛІ
студента(ки) ___ курсу,

_____ форми здобуття освіти

(освітньо-професійного ступеня

«Фаховий молодший бакалавр»/

Освітнього ступеня «Бакалавр/Магістр»)

спеціальності _____

(назва спеціальності)

(прізвище, ім'я та по батькові)

Контактні дані:

тел. _____

email _____

ЗАЯВА

Прошу включити в мій індивідуальний навчальний план на 20___/20___ навчальний рік із запропонованих дисциплін вибіркової компоненти наступні дисципліни:

з циклу загальної підготовки

___ семестр: _____

(вказати повну назву дисципліни)

___ семестр: _____

(вказати повну назву дисципліни)

з циклу професійної та практичної підготовки

___ семестр: _____

(вказати повну назву дисципліни)

___ семестр: _____

(вказати повну назву дисципліни)

З положенням «Про реалізацію здобувачами освіти права на вибір навчальних дисциплін в Комунальному закладі вищої освіти «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради» ознайомлений(а).

(дата)

(підпис)

(ініціали, прізвище)